

İŞ KAZALARI

Adnan ÖZKAYA

Maden Mühendisi

İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı)

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün istatistiklerine göre

- Her yıl 120.000.000 İş kazası yaşanmakta,
- Bunlardan 210.000'i ölümlle sonuçlanmakta,
- Her bir saniyede 3 iş kazası olmakta,
- Her 3 dakikada 1 kişi ölmekte.

Kaza Kavramı

- Genel olarak “**kaza**” kavramı, kasıt söz konusu olmaksızın meydana gelen, beklenmedik ve sonucu istenmeyen bir olayı belirtmektedir.
- Kaza, dıştan ve ani bir etkiyle meydana gelen ve kişilere zarar veren istenmeyen bir olaydır.

İş Kazası Tanımları

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) :

“önceden planlanmamış, bilinmeyen ve kontrol altına alınmamış olan, etrafa zarar verecek nitelikteki olaylar” olarak tanımlamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) :

“önceden planlanmamış, çoğu kişisel yaralanmalara, makinelerin ve araç gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay “ olarak tanımlamaktadır.

İř kazası:

- İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, lme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen zre uğratan olay. **(6331 Sayılı İř Sağlığı ve Güvenliği Kanunu)**

İş Kazası

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13. maddesine göre, iş kazası;

- a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında,

İş Kazaları

- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- d) Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında,
meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.

İşyerinde bulunduğu sırada

- işyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, **dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar** da işyerinden sayılmıştır. (Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 13/06/2011)

İşyerinde bulunduğu sırada

Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelen olayların yapılan işle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın iş kazası sayılması gerekmektedir.

Bu bakımdan;

- Sigortalıların avluda yürürken düşmesi,
- Dinlenme saatinde top oynarken ayağının burkulması,
- Bahçede meyve ağacından meyve toplarken düşmesi,
- Tarlada çalışırken traktör ile kaza geçirmesi,

İşyerinde bulunduğu sırada

- Yemek yerken elini kesmesi,
- Dinlenme odasında dinlenirken sobadan zehirlenmesi,
- İşyerinde intihar etmesi,
- İşyeri sınırları içinde bulunan havuzda boğularak ölmesi,
- Ücretli izinli bulunduğu sırada çalıştığı işyerindeki arkadaşlarını ziyaret için geldiğinde kaza geçirmesi,
- Araçlarla çalışanların bu araçlarda geçirecekleri kazalar iş kazası olarak kabul edilecektir. (**Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 13/06/2011**)

Yürütölmekte olan iş nedeniyle işyeri dışında:

Sigortalı, işyerinde veya işyeri dışında işverenin görevlendirmesi veya işin niteliğı gereğı, iş yaptığı sırada, karşılaşılabileceğı kaza riskine karşı teminat altına alınmaktadır.

Buna göre;

- torna atölyesinde çalışan sigortalının elini torna makinesine kaptırması,
- tarlada çalışan sigortalının ilaçlama yaparken zehirlenmesi,
- Tarlada çalışan sigortalının traktörü devirerek yaralanması ya da işverene ait traktör ile tarlaya giderken yolda traktör ile kaza geçirmesi,
- beyaz eşya tamir bakım servis işyerinde çalışan sigortalının buzdolabı tamiri için gittiğı binada dengesini kaybederek düşmesi sonucunda yaralanması,

gibi olaylar işlerin yürütümü sırasında ve çalışma konusunda meydana geldiğinden iş kazası sayılması gerekmektedir. (Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 13/06/2011)

Yürütölmekte olan iş nedeniyle işyeri dışında:

- Kasaphane işyeri işleten sigortalının getirilen etleri almak için işyeri dışına çıktığında bir aracın kendisine çarpması,
- marangoz atölyesi işleten sigortalının işyeri dışında mutfak dolabı monte ederken ayağına parçalardan birinin düşmesi sonucu yaralanması,
- tarlasına giderken yolda traktörü ile kaza geçirmesi, gibi kazalar iş kazası olarak kabul edilecektir.

(Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 13/06/2011)

İşveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi

- Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi nedeniyle, asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana gelen kazaların iş kazası sayılması gerekmektedir.**
- Burada göz önünde bulundurulması gereken husus, meydana gelen kazanın işverenin sigortalıya vermiş Olduğu görevle ilgili olup olmadığı, görevin yapılması için geçen süre içinde meydana gelip gelmediğinin tespitine bağlı bulunmaktadır.**

(Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 3/06/2011)

İşveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi

- İşyerinde çalışan bir sigortalının işverenin evindeki bir malzemeyi almak üzere görevlendirilmesi halinde, işverenin evine sigortalının gidip gelmesi sırasında uğradığı kazanın,
- **Muhasebe bürosunda çalışan sigortalının işvereni tarafından mükellefin hesaplarını kontrol etmek için görevlendirilmesi halinde sigortalının bu iş için gidip gelmesi sırasında ve mükellefin bulunduğu yerde çalışması sırasında meydana gelen olayların, iş kazası sayılması gerekmektedir.**

İşveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi

- Görevli olarak gönderilen sigortalının görev konusu ile ilgili olmayan ve görevinin dışında meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaz. Bu nedenle;
- Görevli gönderilen sigortalının işi dışında eğlenmek için gittiği sinema veya gece kulübünde herhangi bir nedenden dolayı uğradığı kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

(Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50
13/06/2011)

Emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda

- Kanunda belirtilen sürelerde sigortalının işveren tarafından ayrılan emzirme odasında veya çocuğun bulunduğu yer ile bu yere gidiş geliş sırasında ve emzirme sürelerinde geçirdiği kazalar iş kazası sayılacaktır. Kadın sigortalının çocuğunu emzirmek için belirlenen zamanda işyerindeki emzirme odasında merdivenden düşmesi sonucu meydana gelen kaza,
- çocuğun bulunduğu yere gidiş-geliş esnasında geçirdiği trafik kazaları iş kazası sayılmalıdır.

Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50
13/06/2011

İşverence sağlanan taşıtla işin yapıldığı yere gidiş ve gelişi sırasında

- ❑ İşverenin kiraladığı bir minibüs veya işyerine ait servis aracı ile sigortalıların sabah evlerinden işyerine, işin bitiminde de işyerlerinden evlerine getirilip götürülmeleri sırasında meydana gelen trafik kazası,
- ❑ **Tam olarak durmamış araçtan sigortalının inerken düşerek yaralanması,**
- ❑ **Araç içinde herhangi bir nedenle meydana gelen olay** iş kazası sayılması gerekmektedir

İşverence sağlanan taşıtla işin yapıldığı yere gidiş ve gelişi sırasında

Ancak;

- Sigortalının işe gitmek için bindiği servis aracından indikten sonra yolun karşı tarafında bulunan işyerine geçmek için yolu geçerken uğradığı trafik kazası,
- sigortalının getirilip götürülme hali sona ermesi nedeniyle iş kazası sayılamayacaktır.

Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE
2011/50 13/06/2011

Bir Olayın İş Kazası Olabilmesi İçin

1- İş ile İlgili Olması,

**2- İşyerinde veya Kanunda Sıralanan
Yerlerin**

Birinde Meydana Gelmesi,

**3- Kişiyi Hemen veya Sonradan Bedenen
veya ruhsal olarak Hasara Uğratması,
gerekmektedir.**

Neden Önemli?

Bir kazanın,

- ❑ İş kazası olarak nitelenmesi, kazaya uğrayanın haklarının iş yasaları çerçevesinde değerlendirilmesini sağlar.

Sağlanan haklar;

- a-** Sigortalıya geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneğinin verilmesi,
- b-** Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması,
- c-** İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanması,
- ç-** Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi,
- d-** İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için cenaze ödeneği verilmesi,

İş kazası soruşturmaları,

“İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu” ile bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı, bu sigorta kollarından yararlanma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği, İşveren sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesinin uygulanıp uygulanmayacağı, olayın meydana gelmesinde sigortalının kasti, ağır kusuru, işverenin kasti veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi ile üçüncü şahısların kusurlu halleri sonucu meydana gelip gelmediği konularında karar verilebilmesi için yapılır. (Kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları GENELGE 2011/50 13/06/2011)

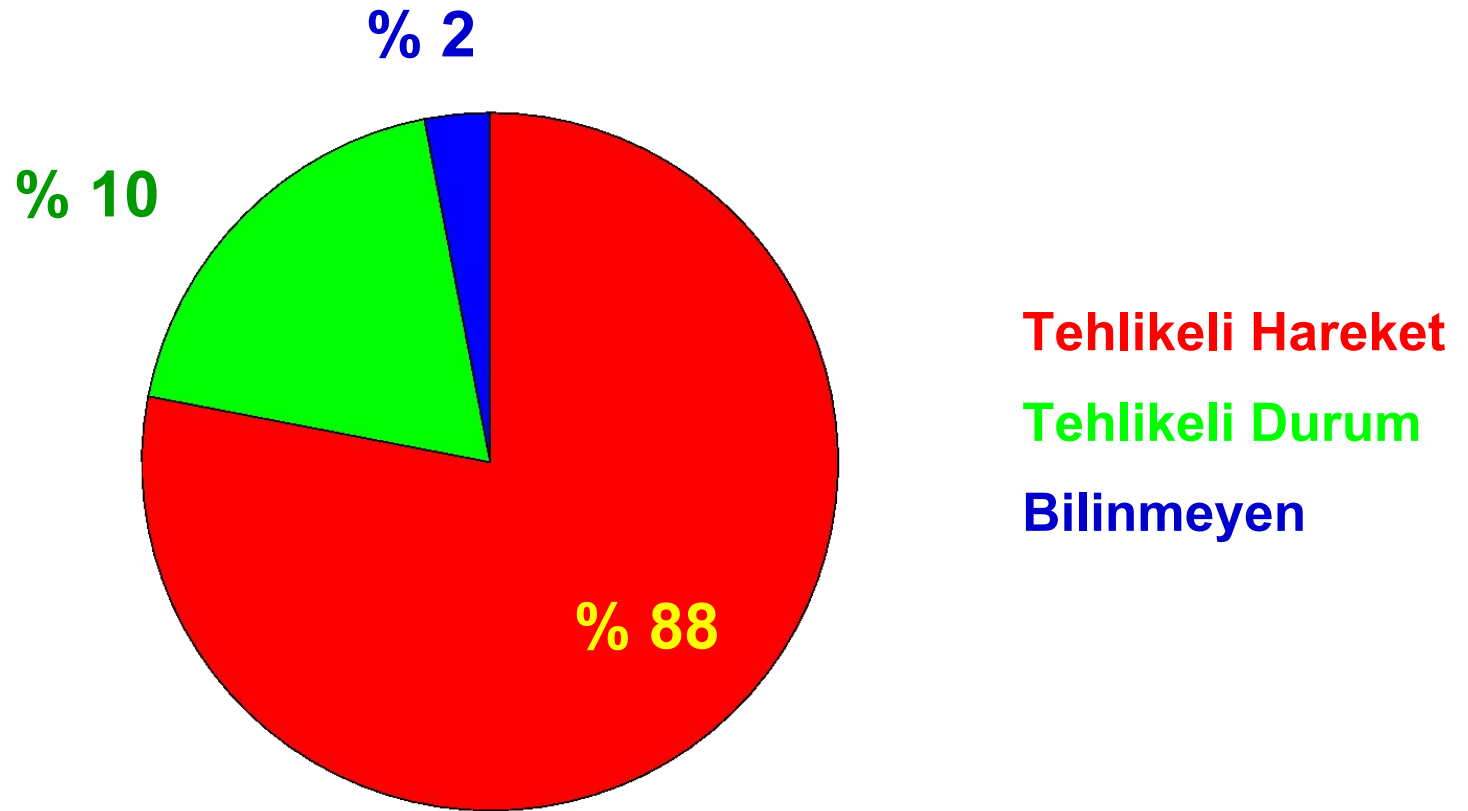
İş Kazaları

- Kaza önleme ve sanayi güvenliğinin ilk öncüsü, Gezginler Sigorta Şirketinin bir görevlisi olan **Herbert W. Heinrich**'tir.
- 1920'lerin sonlarında, 75.000 sanayi kaza raporu üzerinde çalıştıktan sonra **Heinrich**;

İş Kazasını Meydana Getiren Nedenleri,

- 1- Tehlikeli Hareket (Güvensiz Hareketler) % 88
- 2- Tehlikeli Durum (Teknik Eksiklikler) %10
- 3- Nedeni Bulunamayanlar(Engellenemez Olaylar) %2 olarak ortaya koymuştur.

İŞ KAZASINI MEYDANA GETİREN NEDENLER

İŞ KAZASI OLUŞUMU

Kaza Zinciri:

1. İnsanın tabiat karşısındaki zayıflığı
2. Kişisel kusurlar
3. Tehlikeli durumlar-Tehlikeli hareketler
4. Kaza olayı
5. Yaralanma

İş Kazalarının Nedenleri

- **Tehlikeli Hareketler** ve **Tehlikeli Durumlar** kaza zincirinin en zayıf halkası olarak tanımlanır.
- Tehlikeli durum veya tehlikeli hareket unsurlarından birinin ortadan kaldırılması iş kazası riskinin büyük ölçüde ortadan kalkacağı anlamına gelir.

Tehlikeli Durum

- Kazaya neden olabilecek unsurları bünyesinde barındıran; fiziksel ortam, makine, tezgah, malzeme gibi maddi varlıkların uygunsuzluğu tehlikeli durumu oluşturur.

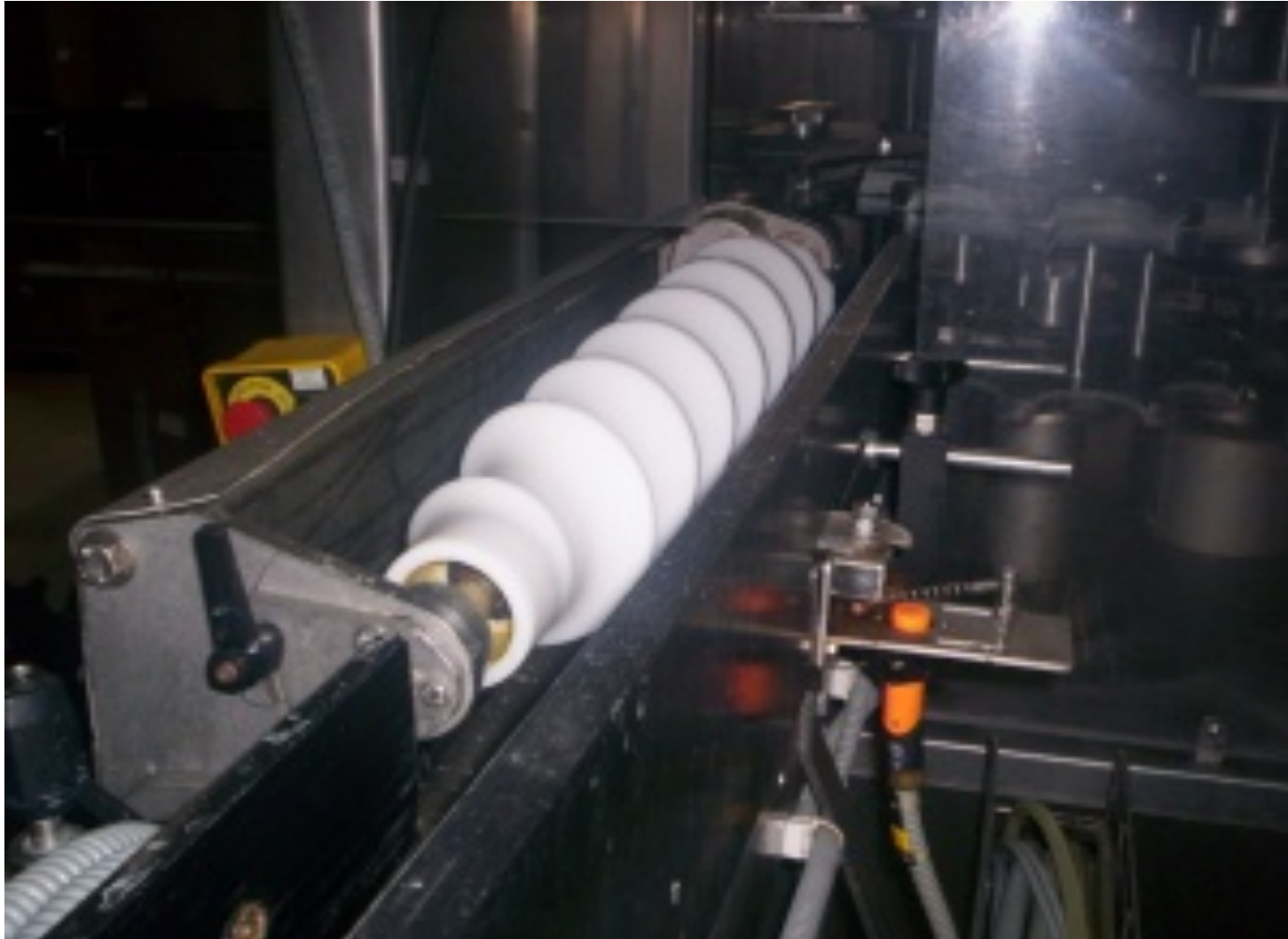
Tehlikeli Durum

- ❑ Uygun olmayan koruyucular
- ❑ Kusurlu alet, makine, teçhizat
- ❑ Emniyetsiz yapılmış alet ve makineler
- ❑ Yetersiz- bakımsız bina, alet ve makineler
- ❑ Yetersiz ya da fazla aydınlatma
- ❑ Yetersiz havalandırma

Tehlikeli Durum

- ❑ Makinelerin kayış kasnak tertibatlarının koruyucu içinde olmaması,
- ❑ Dişli tertibatlarının, millerin ve hareketli aksamaların koruyucularla kapatılmaması,
- ❑ Elektrikle çalışan makine ve ekipmanın topraklama hatlarının bulunmaması,
- ❑ Basınçlı kapların periyodik kontrollerinin yaptırılmaması,
- ❑ Kaldırma makinelerinin periyodik kontrollerinin yapılmaması

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Bölgeler

Düşme, malzeme düşmesi veya parça fırlama tehlikesi olan yerler ile içine düşme tehlikesi olan büyük karıştırıcı kazanlar, silolar, çukurlar, geçitler, merdiven ve sahanlıklar, mümkün olduğunca ızgara, parmaklık, korkuluk, bariyerlerle korunmalı ve / veya tamamen kapatılmalıdır.

Enerji

İş yerinde kullanılan tüm enerji kaynakları elektrik, buhar, basınçlı hava veya sıvı vs. için tedbir alınmalıdır.

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Durumlar

İşyerinde Depolanan ve / veya Kullanılan Tehlikeli ve Zararlı Maddeler

İşyerinde depolanan ve / veya kullanılan bütün tehlikeli ve zararlı maddeler göz önüne alınarak bunların çevreye veya insanlara karşı etkileri ve çevreden bu maddelere karşı yapılacak zararlı etkiler gözden geçirilmeli ve önlemler alınmalıdır.

Nakliyat veya Sevkiyat

İşyerindeki tüm malzeme akışı ve taşıma işlerinde büyük tehlikeler ve riskler vardır. Bunlar kontrol altına alınmalıdır.

Tehlikeli Durum

Tehlikeli Hareket

- ❖ Kişinin sağlığını ve işin güvenliğini tehlikeye sokabilecek her türlü davranış ve tutumlardır.

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

1. Sorumsuz biçimde, görev verilmeden ya da uyarılara aldırmadan güvensiz çalışmak,
2. Tehlikeli hızda çalışmak ya da alet kullanmak,
3. Güvenlik donanımını kullanılmaz duruma sokmak,
4. Tehlikeli cihazlar kullanmak ya da donanımı güvensiz biçimde yönetmek,
5. Güvensiz yükleme, istif, karıştırma, vb. davranışlar,

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

6. Güvensiz Tahkimat ya da Nakliyat,
7. Hareketli ya da tehlikeli yerlerde çalışmak,
8. Şaşırmak, kızgınlık, suistimal, irkilme gibi davranışlar,
9. Güvenliği önemsememek ya da kişisel koruyucu malzemeyi kullanmamak.
10. Bilgi eksikliği, beceriksizlik, dikkatsizlik, ihmal, aşırı güven, aşırı cesaret, işi kaybetme korkusu, utanma, fiziksel eksiklikler, psikolojik sorunlar gibi kişisel hatalar.

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

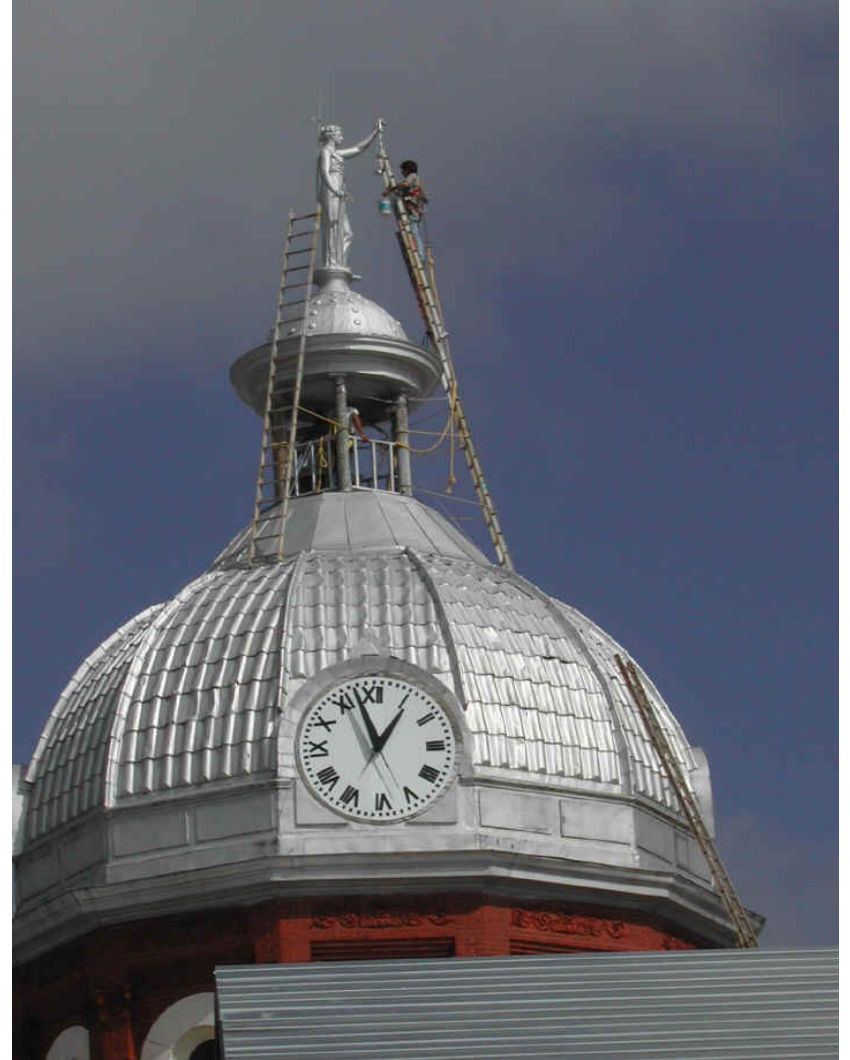
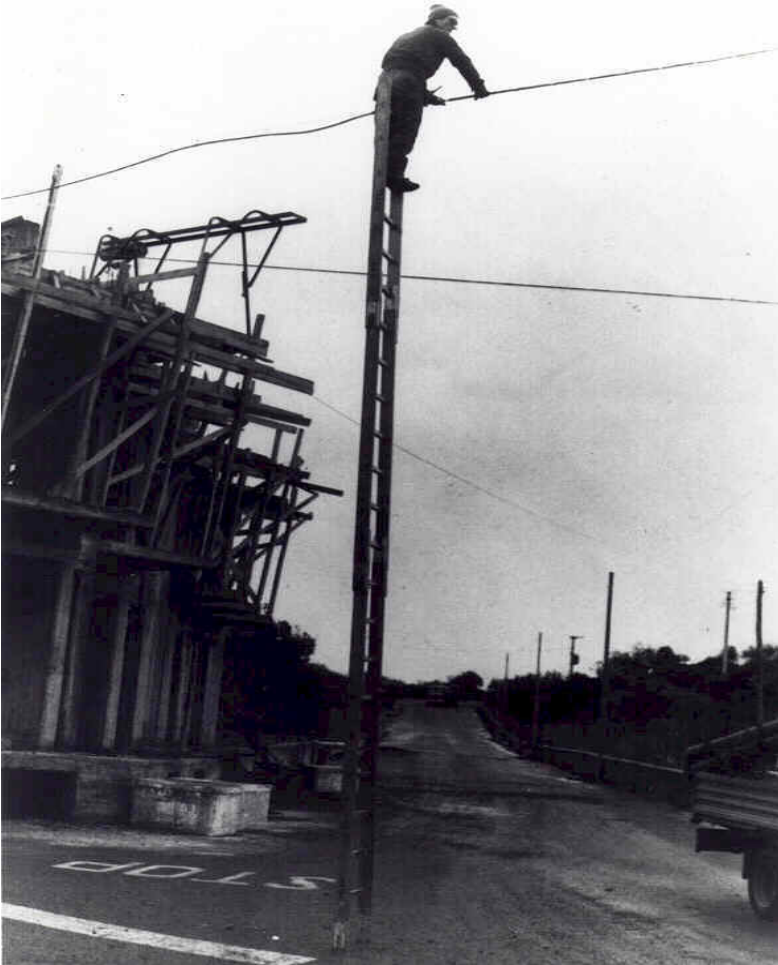
Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketler (Güvensiz Hareketler)

Tehlikeli Hareketleri Oluşturan Faktörler:

- Psikolojik,
- Sosyolojik,
- Fizyolojik,

Psikolojik Faktörler:

- Kişiliği,
- Kazaya yatkınlığı,
- Bilgisizliği,
- İlgisizliği,
- Pervasızlığı,
- Stresi,
- Dikkatsizliği,
- Duygusal

Sosyolojik Faktörler:

- Meslek,
- Gelir,
- Eğitim,
- Yaşanan çevre,
- İletişim,
- Düşmanlıklar,
- Kırgınlıklar,
- Ailevi anlaşmazlıklar.

Fizyolojik Faktörler:

- Sağırılık,
- Körlük,
- Uykusuzluk,
- Yorgunluk,
- Rahatsızlık

Tehlikeli Hareketlerin Önlenmesi

- Eğitim Çalışması (Sürekli ve Uygun Nitelikte)**
- İşyerinde Kurulacak Denetim- Kontrol Sistemi**
- İkaz, Teşvik, Ödül ve Ceza Uygulamaları**

Önlenemeyen-Kaçınılamaz Nedenler

- Deprem,
- Yıldırım,
- Sel

gibi doğal afetler ve açıklanamayan nedenler.

Domino Teorisinin On Bildirisi

- Herbert W. Heinrich sağlık ve güvenlik karar vericilerinin sanayi kazaları hakkında bilmeleri gereken hususları özetleyerek, kendisinin **Sanayi Güvenliği Gerçekleri** (diğer adıyla **Endüstriyel Güvenliğin Aksiyonları**) olarak adlandırdığı **Domino Teorisinin On Bildirisi**'ni ortaya koymuştur.
- **Bu bildiriler şöyle açıklanabilir:**

Domino Teorisinin On Bildirisi

1. Yaralanmalar bir dizi **tamamlanmış faktörlerden** meydana gelmekte ve bunlardan biri de **kazanın kendisidir**.
2. Bir kaza sadece bir kişi ve/veya bir fiziki veya mekanik tehlikenin meydana getirdiği **güvenli olmayan hareketin** sonucu olarak ortaya çıkabilir.
3. Birçok kaza insanların **güvenli olmayan hareketleri** nedeniyle meydana gelmektedir.

Domino Teorisinin On Bildirisi

4. Bir kişi tarafından yapılan ve güvenli olmayan davranış veya güvenli olmayan bir durum her zaman ve hemen bir kazaya/yaralanmaya **neden olmaz**.
5. İnsanların güvenli olmayan davranışları yapmalarının **nedenleri**, doğru eylemleri seçmede yardımcı rehber olarak işe yarayabilir.

Domino Teorisinin On Bildirisi

6. Bir kazanın **şiddeti** büyük oranda **tesadüfîdir** ve buna neden olan kaza büyük oranda engellenebilir.
7. En iyi kaza önleme teknikleri en iyi **kalite** ve **verimli işletme teknikleriyle** benzerlik gösteren tekniklerdir.
8. **Yönetim** güvenlik için **sorumluluk** almalıdır, çünkü sonuçları elde etmek için bu en iyi durumdur.

Domino Teorisinin On Bildirisi

9. Müfettiş sanayi kazalarının önlenmesinde kilit şahıstır.

10. Bir kazanın doğrudan masraflarına (örneğin, tazminat, sorumluluk iddiaları, tıbbi masraflar ve hastane vb) ek olarak **gizli** ve **dolaylı masrafları** da vardır.

Heinrich'e göre bu tespitler, kazaları önlemekle görevli olan karar vericiler tarafından kavranması gereken bilginin temel yapısını oluşturmaktadır.

Bu on tespiti de dikkate alan herhangi bir kaza önleme programı, bir veya birden fazla gerçeği dışarıda bırakan programdan muhtemelen daha etkin olacaktır.

İş Kazaları

- ❖ Sonuç olarak iş kazalarını önlemek için iş sağlığı ve güvenliğinin en önemli adımı **güvenlik önlemleridir**.
- ❖ Daha sonra **güvenlik önlemlerinin kontrol ve test edilmesi** gelir. Çünkü insan davranışlarına güvenilemez.
- ❖ **Son aşama ise eğitim, uyarı ve ikazlardır**.

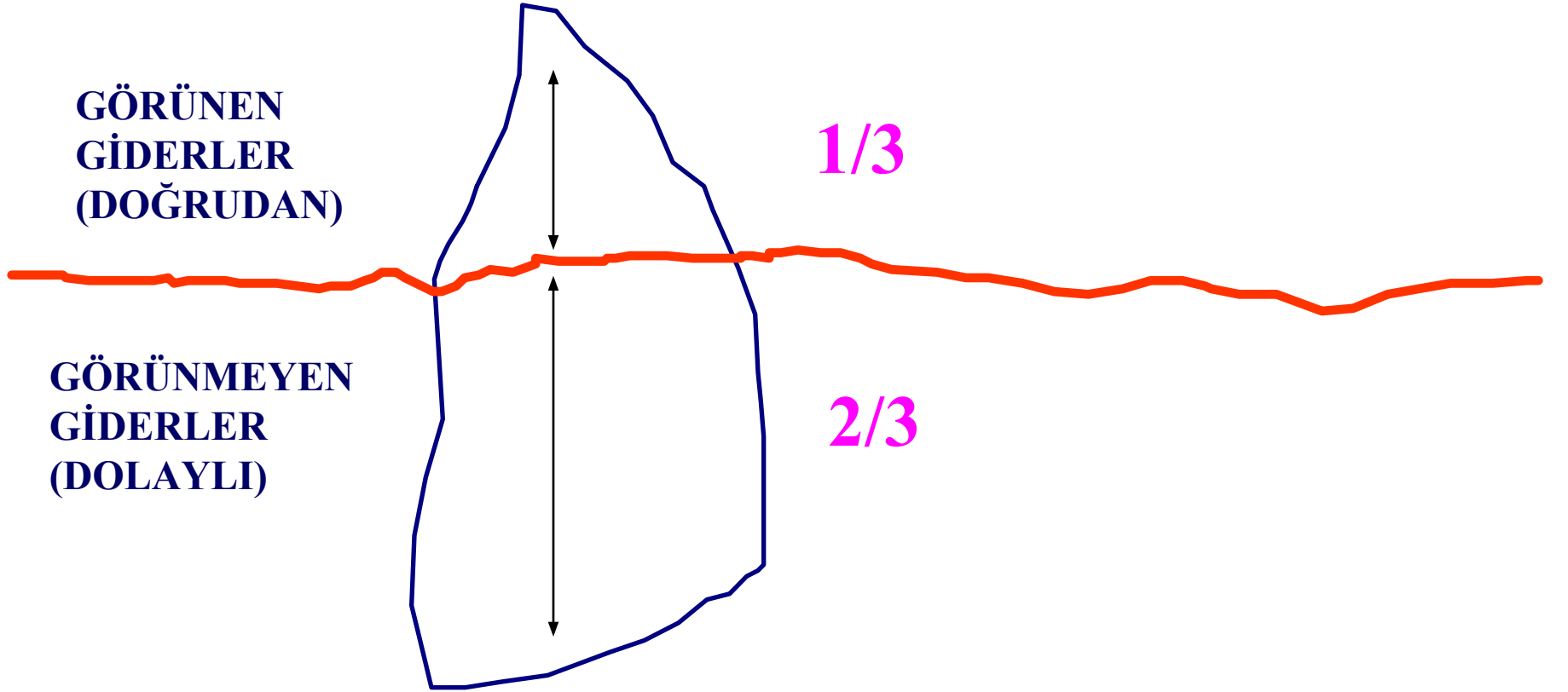
İş kazalarını önlemenin ve iş yerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlamanın en güvenli ve insancıl yolu budur.

KAZALARIN MALİYETİ

İş kazası ve meslek hastalıklarının maliyetlerine bakıldığında, **görünmeyen maliyetlerin** daha fazla olduğu görülmektedir.

Kazaların Maliyeti

Kazaların Maliyeti

Direkt maliyetler

- Tedavi
- Tazminat
- Mahkeme giderleri, cezai hüküm bedelleri
- SSK iş kazası ve meslek hastalığı primleri
- Geçici veya sürekli iş göremezlik bedelleri
- Hasar gören malzeme, tesis, ekipman onarım veya yenileme bedeli

Kazaların Maliyeti

İndirekt maliyetler

- İşçi, usta ve yöneticilere ait iş kaybı,
- Üretimin aksamasının nedeni ile iş akım ve programında aksama,
- Yasal ödemeler: idari para cezası, yeniden eğitim bedeli ve hükümetçe yapılan soruşturma masrafları
- Siparişin zamanında karşılanmamasından dolayı; şöhret, para cezası ve erken teslim prim kaybı

MESLEK HASTALIKLARI

- **Meslek Hastalığı:** Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık. (**6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu**)

Meslek Hastalıkları

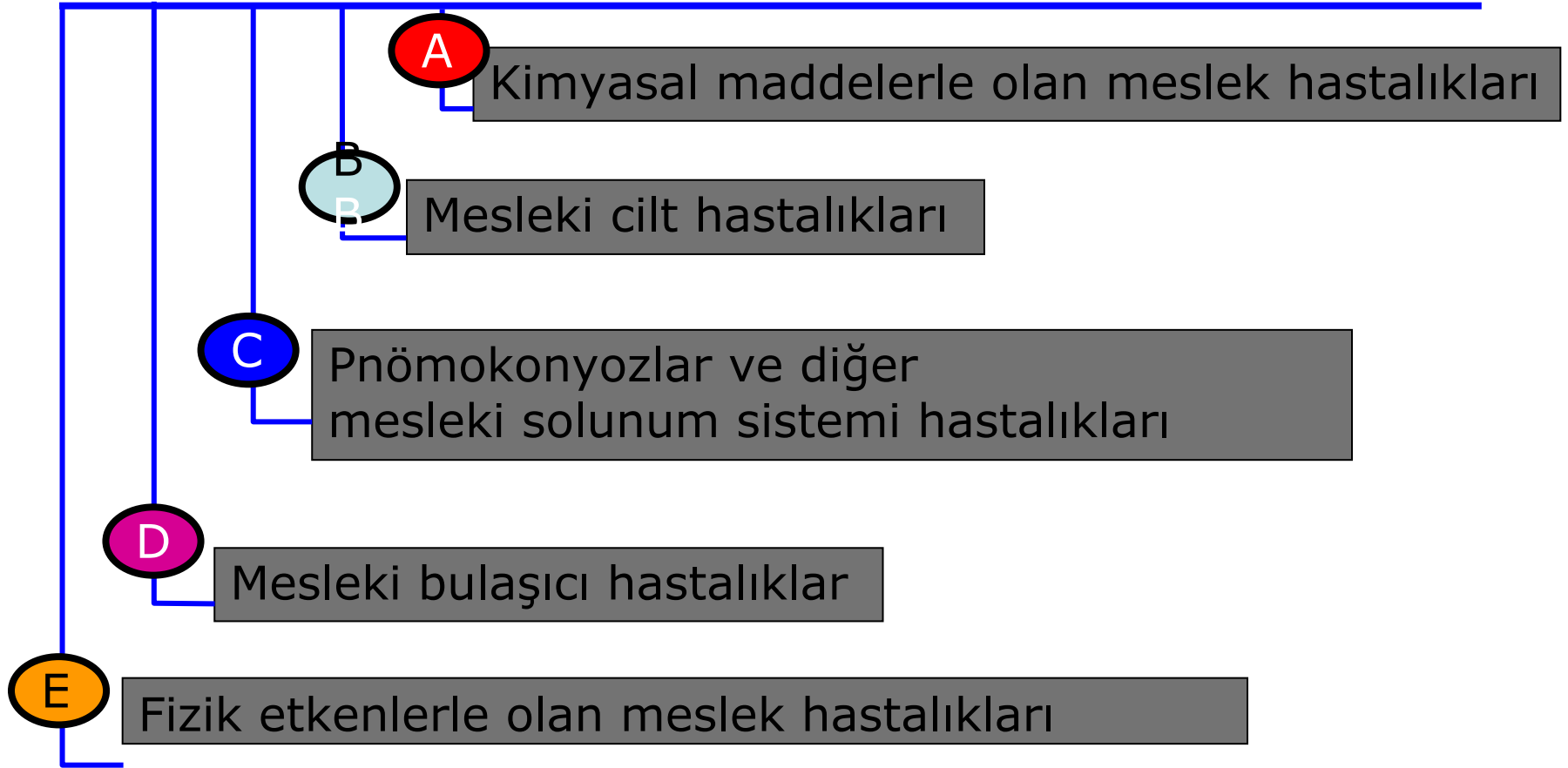
Meslek Hastalığı

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 14. maddesine göre, meslek hastalığı;
- sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.

Meslek Hastalıkları

- Meslek hastalığı aylar-yıllar boyu tekrarlanan maruziyetler sonucu oluşur.
 - Pnöмокonyoz için en az 3 yıllık maruziyet süresi geçmesi gerekir.
 - Gürültüye bağlı işitme kaybı için en az 2 yıllık maruziyet süresi gerekir.

MESLEK HASTALIKLARI

Madde 64 (Değişik: birinci fıkra: 12/11/1978 - 7/16989 K.)

Ülkemizde yasal olarak uygulama (1991 güncelleme)

Meslek Hastalıkları

- MESLEK HASTALIKLARINDAN KORUNMA
- Kaynakta Kontrol İlkesi
 - Mühendislik Uygulamaları,
 - Risk Kontrol Çalışmaları vb.
- Kişisel Koruyucu Uygulamaları
 - Çalışan Teknik ve Tıbbi Koruyucu Uygulamalarını Kullanmalıdır
- Tıbbi Yaklaşımlar
 - İşe Giriş Muayenesi,
 - Periyodik Sağlık Muayenesi,
 - Sağlık Eğitimi

Meslek Hastalıkları

- Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun tespiti;
- a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,
- b) Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi, sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur.

Meslek hastalığı (5510 sayılı SS ve GSSK;Md. 14)

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarına Neden Olan Tehlikeli Maddeler

- Parlayıcı
- Patlayıcı
- Oksitleyici
- Reaktif
- Zehirli
- Tahriş edici
- Hassasiyet oluşturun
- Kanserojen olan
- Üremeyi etkileyen
- Mutajenik etkileri olanlar(radyasyon Mutajenik etkileri olanlar(radyasyon sonucu oluşan gama Mutajenik etkileri olanlar(radyasyon sonucu oluşan gama ve güneşten Mutajenik etkileri olanlar(radyasyon sonucu oluşan gama ve güneşten yayılan UV Mutajenik etkileri olanlar(radyasyon sonucu oluşan gama ve güneşten yayılan UV ışınımlar vb.)

KÜRESEL VERİLER- İLO

- Her yıl **250** Milyon iş kazası,
- Her yıl **160** Milyon meslek hastalığı meydana gelmekte,
- İş Kazası ve meslek hastalığı sonucu yılda 2.2 Milyon kişi ölmektedir.

(Kaynak:ILO İstatistik Yıllığı 2007)

- Avrupa birliği ülkelerinde iş kazalarının yıllık toplam maliyetinin 20 milyar Euro olduğu hesap edilmektedir.

(Görünen Maliyet)

KÜRESEL VERİLER- İLO

- Her gün yaklaşık 6 bin kişi iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını kaybetmektedir. Yıllık toplamda 350 bin kişi iş kazası, 1 milyon 700 bin kişi işe meslek hastalıklarından dolayı yaşamını yitirmektedir.
- Her yıl, zehirli maddelerden dolayı 438 bin işçi yaşamını yitirmekte ve dünyada meydana gelen cilt kanseri hastalıklarının % 10'unun iş yerlerinde zehirli maddelerle temas yüzünden olduğu belirtilmektedir.
- Her yıl asbest yüzünden 100 bin kişinin yaşamını yitirdiği tahmin edilmektedir. Üstelik dünyada asbest üretimi 1970'lerden bugüne sürekli azalmasına rağmen, geçmiş dönemde temasta bulunanlar için risk hâlâ devam etmektedir.

KÜRESEL VERİLER- İLO

- İLO'ya göre tüm dünyada istihdam açısından önemli bir yer tutan inşaat sektöründe oldukça yüksek sayılarda iş kazası yaşanmaktadır.
- Sektörde mekanizasyon artmasına karşın el emeği hâlâ büyük bir rol oynamaktadır.
- İLO rakamlarına göre tüm dünyada inşaat sektöründe her yıl 60.000 ölümcül kaza yaşanmakta ve buna göre her 9 dakikada bir kişi bu şekilde iş kazası sonucu yaşamını yitirmektedir.

AB'de durum

- Avrupa Birliği'nde her yıl 8.900 kişi, işiyle ilgili kaza sonucu 142.400 çalışan da, işi ile ilgili hastalıklarından dolayı ölmektedir.
- ILO'nun rakamları göz önüne alındığında, AB'de her 3,5 dakikada bir işle ilgili nedenlerden dolayı bir kişinin hayatını kaybettiği; her 4,5 saniyede bir ise, Avrupalı bir çalışanın, en az 3 gün işgünü kaybına neden olan bir kazaya uğradığı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de Durum

- 2011 yılında 69227 kaza,
- 2010 yılında 62903 kaza,
- Artış %10
- 2011 yılında ölüm 1710,
- 2010 yılında 1454,
- Artış %17,6

2011 İş Kazaları

1. Kömür Madenciliği Sektörü 9217(%13,30),
2. İnşaat Sektörü 7749(%11,85),
3. Metal Ürünleri İmalatı 7268,
4. Ana Metal Sanayi 5272,
5. Metalik Olmayan Ürünler İml 4240,
6. Tekstil Ürünleri 3239,

olarak gerçekleşmiştir.

2011 Ölümlü İş Kazaları

3.	Kömür Madenciliği Sektörü	55,
1.	İnşaat Sektörü	570,
2.	Metal Ürünleri İmalatı	72,
6.	Ana Metal Sanayi	18,
4.	Metalik Olmayan Ürünler İmalatı	39,
5.	Tekstil Ürünleri	22,

olarak gerçekleşmiştir.

2011 Ölümlü İş Kazaları

1. İstanbul 302(%17,7)
2. Ankara 172(%10)
3. İzmir 127(7,4)

□ Ardahan, Kars, Kilis 0

2011 İş Kazaları

1. 25-29 Yaş 15877(%23)

2. 30-34 Yaş 15200(%22)

1. Cisimlerin ezmesi,
batması, kesmesi 23299(%33,63)

2. Düşme 9871(%14,25)

3. Makinalar 9261(%13,36)

1. Parmaklar 15133,

2. Eller 14336,

İş Kazalarının Meydana Geldiği İş Saatlerine Göre Dağılımı

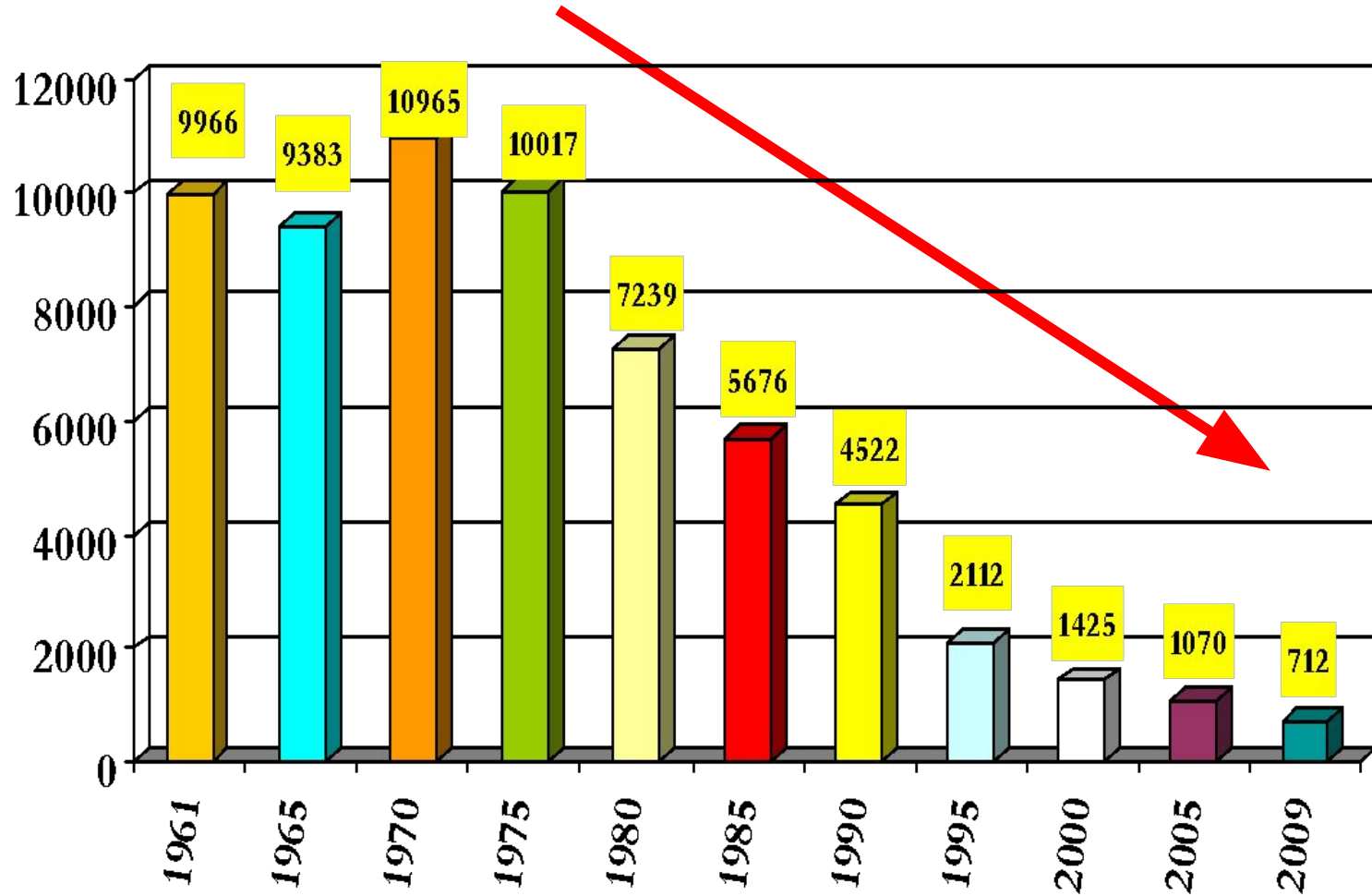
İŞ SAATLERİ	2010			2011		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1.SAAT	7.179	565	7.744	8.262	598	8.860
2.SAAT	8.384	534	8.918	9.649	614	10.263
3.SAAT	8.187	501	8.688	9.917	575	10.492
4.SAAT	7.685	452	8.137	8.799	548	9.347
5.SAAT	7.173	477	7.650	6.421	446	6.867
6.SAAT	5.498	366	5.864	5.891	393	6.284
7.SAAT	6.876	435	7.311	7.792	441	8.233
8.SAAT	8.026	562	8.588	8.325	553	8.878
9.SAAT	0	0	0	0	0	0
Bilinmeyen	3	0	3	3	0	3
TOPLAM	59.011	3.892	62.903	65.059	4.168	69.227

Kaynak: SGK İstatistik Yıllığı - 2011

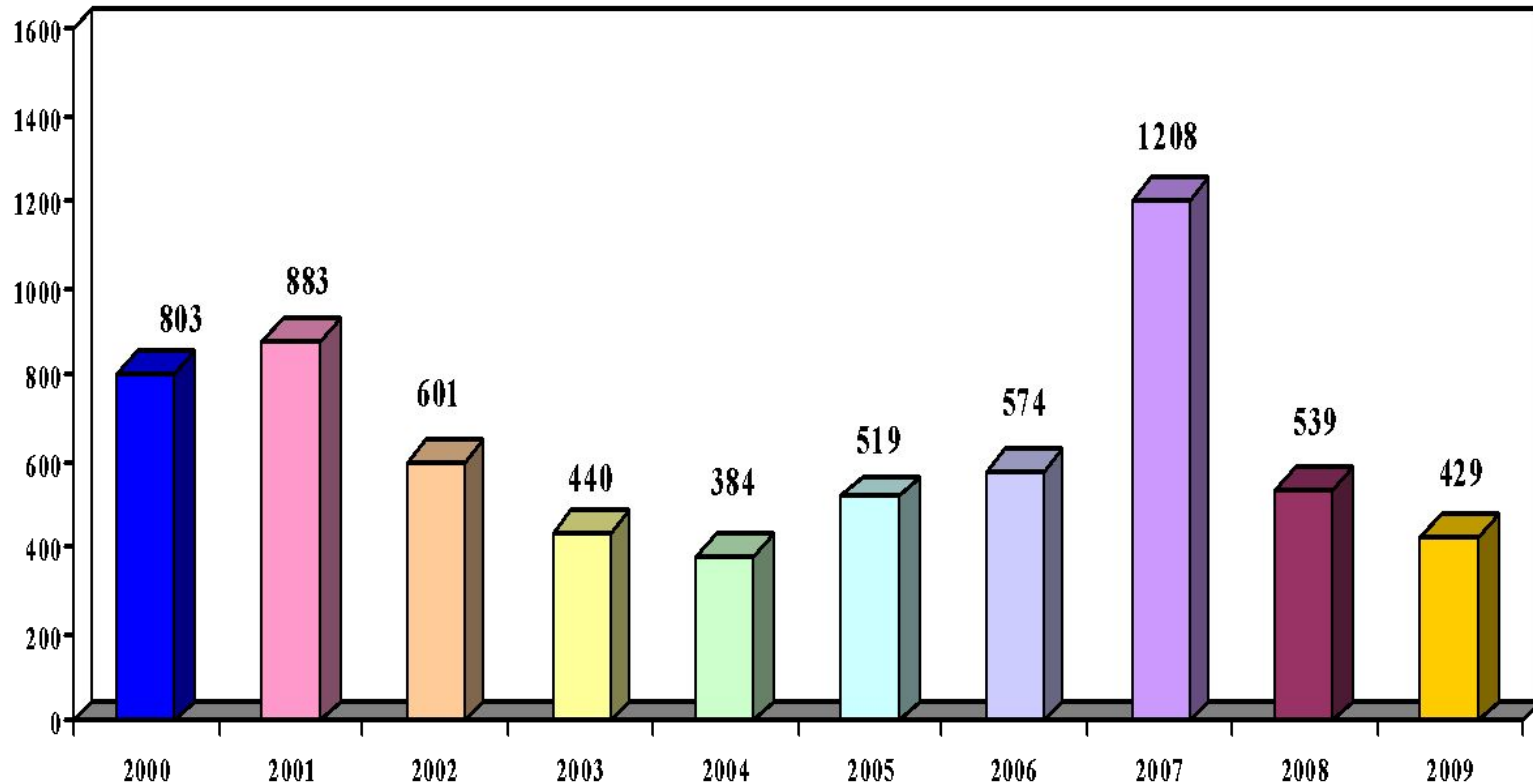
2011 Yılı İş Günü Kayıpları

□ Ayakta Tedavi	1.713.488
□ Yatarak Tedavi	59.412
□ Ölüm(1710x7500)	12.825.000
□ Sürekli İş Göremezlik(2216x7500)	16.620.000

İş Kazası Sayılarının Dağılımı / 100.000

Meslek Hastalıkları Sayılarının Dağılımı (2000-2009)

Dünyadaki Durum

Türkiye ile bazı
ülkelerde, 1 yıl içinde
meydana gelen iş
kazalarının, kazaların
meydana geldiği
işkollarındaki işçilerin
çalışma saatlerine
bölünerek belirlenen iş
kazaları oranları (13
Mart 2013 Hürriyet):

<u>Ülke</u>	<u>İş kazası oranı (%)</u>
Brezilya	19.5
Güney Kore	19
Türkiye	18.7
Meksika	9
Rusya	14.4
Kazakistan	9.7
Kırgızistan	9
Bulgaristan	8.3
Romanya	7
Polonya	4.5
İrlanda	4.2
İsrail	4.1
Macaristan	4
Danimarka	2
Japonya	Binde 1

YIL	Sigortalı Sayısı	İş Kazası Sayısı	Meslek Hastalığı Sayısı	Kaza ve M. H. Sonucu Ölüm	Kaybedilen Gün(Ayakta ve Yatarak)
2000	5.224.125	74.847	803	1173	1.697.695
2001	5.334.125	72.267	883	1002+6=1008	1.852.502
2002	5.223.283	72.344	601	872+6=878	1.831.252
2003	5.615.238	76.668	440	810+1=811	2.111.432
2004	6.181.251	83.830	384	841+2=843	2.031.238
2005	6.803.862	73.923	519	1072+24=1096	1.791.292
2006	8.120.500	79.027	574	1587+14=1601	2.450.000
2007	8.505.900	80.602	1.509	1044	1.942.573
2008	8.802.989	72.963	439	866	1.865.115
2009	9.030.202	64.316	429	1171	1.572.106
2010	10.030.810	62.903	533	1454	1.516.024
2011	11.030.939	69.227	697	1710	1.772.900

İş Kazası İstatistikleri

- Ulusal mevzuatlardaki farklılıklar nedeniyle, ülkeden ülkeye hatta bir ajanstan diğerine endüstriyel kazalar hakkındaki istatistiklerin hazırlanmasında kullanılan metodlar çok geniş çapta değişiklik gösterebilmektedir.
- Endüstriyel kazalarla ilgili istatistik bilgilerini derleyen kaynaklar;
 - 1- Ulusal istatistik ofisleri
 - 2- Tazminat ajansları
 - 3- Ulusal sigorta veya sosyal sigorta ajansları
 - 4- İş Teftiş Kurulları
 - 5- Kaza önleme ajansları

İş Kazası İstatistikleri

- 1998 yılında Cenevre’de gerçekleştirilen 16. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansında (ICLS) alınan ilke kararında (Resolution) aşağıdaki istatistik terimlerinin göz önüne alınması kararlaştırılmıştır:

1- Mesleki kaza

2- Mesleki yaralanma

3- İş göremezlik

İş Kazası İstatistikleri

- Söz konusu konferansta alınan ilke kararına göre, toplanan veriler, istihdamdaki statülerine bakılmaksızın ülke çapında ekonominin tüm dallarındaki ve sektörlerindeki işçi, işveren ve kendi adına çalışanlar olmak üzere çalışanların tamamını kapsayacaktır.
- İş günü kaybına neden olan mesleki yaralanma olayları aşağıdaki hususlar için dikkate alınacaktır:
 - 1-** Toplam olay sayısı
 - 2-** Ölümlü olaylar sayısı
 - 3-** Ölümlü olmayan olaylar sayısı
 - 4-** Geçici iş göremezlik olayları sayısı

İş Kazası İstatistikleri

- Meslek hastalığı olayları, kaza istatistikleri kapsamı içinde değerlendirilmektedir.
- İş kazası istatistiklerinin oluşturulmasında kullanılan sayısal değerler arasındaki farklılıklar, karşılaştırmalı ölçüm değerlerinin dikkate alınmasıyla anlamlı hale getirilmektedir.
- Bu ölçüm değerleri, **kaza sıklık oranı**, **kaza ağırlık oranı** ve **kaza olabilirlik oranıdır**.

Kaza Sıklık Oranı(T)

- Takvim yılı içerisindeki ölümlü ve/veya ölümlü olmayan mesleki yaralanmaların toplam sayısının, aynı yıl içerisinde referans grupta yer alan işçilerin çalışma saatlerinin toplamına bölünmesiyle elde edilen değerin 1.000.000 katsayılı ile çarpılmasıyla hesaplanır.

KAZA SAYISI X 1.000 000

$$\text{KAZA SIKLIK ORANI(T)} = \frac{\text{KAZA SAYISI X 1.000 000}}{\text{TOPLAM ÇALIŞMA SAATI}}$$

Kaza Sıklık Oranı(T)

Örnek:

- 850 işçinin çalıştığı bir işletmede, bir yıl içerisinde toplam 100 adet iş kazasının meydana geldiği ve kaybedilen iş günü toplamının (yıllık izin+işe gelmeme+hastalık+ iş kazası) 40.000 olduğu varsayalım. (Bir yıl içerisinde 300 iş gününün bulunduğu ve bir iş gününde 7.5 saat çalışıldığı kabul edilmektedir.)

Bu durumda, kaza sıklık oranı;

$$\text{KSO} = 100 \times 1.000.000 / (850 \times 300 \times 7.5) - (40.000 \times 7.5) = \mathbf{62.01}$$

Bu değer, söz konusu işletmede, 300 iş gününde beher milyon insan-saat çalışma süresi başına, 62 adet kaza meydana geldiğini gösterir.

Yıl	Sigortalı Sayısı	İş Kazası Sayısı	Kaza Sıklık Oranı
1980	2.204.807	159.600	7.22
1985	2.607.865	148.027	5.67
1990	3.446.502	155.857	4.50
1995	4.163.880	87.960	2.14
2000	5.224.125	74.847	1.41
2001	4.886.881	72.367	1.48
2002	5.223.283	72.344	1.38
2003	5.615.238	76.668	1.36
2004	6.181.251	83.830	1.24
2005	6.918.605	73.923	1,06
2006	7.818.642	79.027	0.91
2007	8.505.390	80.602	0.81
2008	9.574.873	72963	0.70
2009	9.030.202	64316	0.62

Kaza Ağırlık Oranı (A)

- Bir iş yerinde iş kazalarının ne ölçüde ağır ve ciddi olarak gerçekleştiğini gösterir.

$$\text{KAZA AĞIRLIK ORANI(A)} = \frac{\text{TOPLAM İŞ GÜNÜ KAYBI X 1.000}}{\text{TOPLAM ÇALIŞMA SAATİ}}$$

Yukarıda, kaza sıklık oranının hesaplanmasında verilen örnek, bu defa, kaza ağırlık oranı için aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır. (Yalnızca kazalardan dolayı kaybedilen gün sayısının ise 3000 olduğu varsayılın):

$$\text{KAO} = 3000 \times 1000 / (850 \times 300 \times 7.5) - (40.000 \times 7.5) = 1.86$$

Kaza Ağırlık Oranı (A)

- Bu değer, söz konusu işletmede, 300 iş gününde beher 1000 insan-saat çalışma süresi başına, 1.86 gün kazalardan dolayı kaybedildiğini gösterir.
- Bu oranın hesaplanması sırasında, eğer ölümlü iş kazası veya sürekli iş göremezlik durumu mevcutsa, kazalardan dolayı toplam kayıp gün sayısına, her ölümlü veya sürekli iş göremezlik olayı için, ayrı ayrı 7500 gün eklenmesi gerekmektedir.
- Geçici iş göremezlik olaylarında ise, tıbbi işlemlerin 1 günden daha az sürmesi durumları dikkate alınmamaktadır.

Kaza Olabilirlik Oranı(Ty)

- Takvim yılı içerisindeki **ölümlü ve/veya ölümlü olmayan mesleki yaralanmaların toplam sayısının**, **aynı yıl içerisinde referans grupta yer alan işçilerin toplam sayısına bölünmesiyle elde edilen değerin 100.000 katsayısı ile çarpılmasıyla** hesaplanır.
- Bu oran, istatistik verilerinin elde edilmesi ve değerlendirilmesi açısından daha basit ve sade bir oranı temsil etmektedir.
- Oran tipleri, çeşitli ülkelerde, istihdam edilen her 100.000 işçi, her 100.000 çalışan veya her 100.000 sigortalı işçi olarak dikkate alınmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) istatistiklerinde, Türkiye için, her 100.000 sigortalı işçi sayısına göre değerlendirme yapılmaktadır.

İş Kazası İstatistikleri

- Buna göre, yukarıda, kaza sıklık oranının hesaplanmasında verilen örnek, kaza olabilirlik oranı için aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

$$k \times 100.000$$

$$\text{Kaza Olabilirlik Oranı(Ty)} = \frac{\text{-----}}{\text{İŞÇİ SAYISI}}$$

$$\text{KOO(Ty)} = 100 \times 100.000 / 850 = \mathbf{11.764}$$

- Bu değer, söz konusu işletmede, bir yılda, beher 100.000 işçi başına 11.764 adet iş kazası meydana gelebileceğini göstermektedir.

YILLAR	İŞ KAZASI	ÖLÜM	İŞ GÖRMEZLİK
2003	76.668	810	1.452
2004	83.830	892	1.422
2005	73.923	1.072	1.774
2006	79.027	1.592	1.965
2007	80.602	1.043	1.550
2008	72.963	866	1.952
2009	64.316	1.171	1.668
2010	62.903	1.444	1.976
2011	69.227	1.700	2.236

İş Kazası ve Bildirimler (6331 Sayılı İSG Kanunu)

İş Kazası Ve Meslek Hastalıklarının Kayıt ve Bildirimi

MADDE 14 – (1) İşveren;

- a)** Bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler.
- b)** İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenler.

İş Kazası ve Bildirimler (6331 Sayılı İSG Kanunu)

(2) İşveren, aşağıdaki hallerde belirtilen sürede **Sosyal Güvenlik Kurumuna** bildirimde bulunur:

- a)** İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde,
- b)** Sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde,

İş Kazası ve Bildirimler (6331 Sayılı İSG Kanunu)

- (3)** İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.
- (4)** **Sağlık hizmeti sunucuları** kendilerine intikal eden iş kazalarını, **yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde** Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

İş Kazalarının İncelenmesi

Kaza incelemesi;

- Kazanın nedenini, nasıl olduğunu tespit etmek ve tekrarını önleyici tedbirler geliştirmek,
- Güvenlik kurallarının ne düzeyde uygulandığını belirlemek,
- Kazanın verdiği zararı tespit etmek, amacıyla yapılmaktadır.
- İşyerinde kaza incelemesi yapılırken inceleme prosedürünün uygulanmasından çok, kazanın gerçek nedenlerini bulmak için çaba sarf edilmelidir.

İş Kazalarının İncelenmesi

İş Kazalarını Kim / Kimler İncelemelidir?

- İşveren veya vekili, resmi makamlara bildirimde bulunmak ve kazaları inceleyip iş kazası raporu hazırlamaktan sorumludur.
- İdeal olanı, kaza incelemesinin işyeri ortamını ve endüstriyel ilişkileri, iş akış şemalarını, üretim prosedürlerini iyi bilen, inceleme teknikleri konusunda deneyimli, kaza nedenlerini araştırmada uzman bir kişi tarafından yapılmasıdır.
- Ancak, küçük ve orta ölçekli işletmelerde kaza incelemesi, işveren veya iş sağlığı ve güvenliği uzmanları tarafından yapılmalıdır.

İş Kazalarının İncelenmesi

İş kazası olduğunda izlenecek yol

- Kazanın işletme içinde ilgili kişiye bildirilmesi,
- Resmi makamlara bildirilmesi,
- Yaralı kişi ya da kişilere tıbbi bakım ve ilk yardım sağlanması,
- Kazanın incelenmesi,
- Bulguların rapor edilmesi,
- Kazanın tekrarını önleyici tedbirleri içeren bir plan geliştirilmesi,
- Bu planın uygulanması,
- Kazanın tekrarını önleyici tedbirlerin alınması,
- Sürekli iyileştirmenin sağlanması,
adımlarından oluşmalıdır.

İş Kazalarının İncelenmesi

İş kazası olduğunda;

- Kazazedenin tıbbi tedavisi ve olay yeri güvenliği sağlanır.
- Mümkünse kaza yeri sınırlandırılmalı, tehlike yoksa araştırma sona erene kadar muhafaza edilmelidir.
- Mümkünse fotoğrafı çekilir, olay yeri ve olayla ilgili her şeyin kroki ile gösterimi yapılmalıdır.
- Kazazede, şahitler ve olaylar hakkında bilgi sahibi olan herkesin görüşleri yazılı olarak alınmalıdır.

İş Kazalarının İncelenmesi

Kaza inceleme ekibi veya kazayı inceleyen kişi şu sorulara cevap aramalıdır.

- Güvenli çalışma talimatlarına uyuluyor muydu?
- Şartların değişmesi mi, çalışma talimatlarını güvensiz hale getirdi ?
- Uygun makine ekipman ve/ veya malzeme kullanıma hazır mıydı?
- Bunlar kullanılıyor muydu? Güvenlik donanımları tam olarak çalışıyor muydu?

Bu tarz sorulara hayır cevabı alınıyorsa, niçin? sorusu ilave edilmelidir.

İş Kazalarının İncelenmesi

Kullanılan Makine, Ekipman ve/veya Malzemeler

- Kullanılan makine, ekipman ve/veya malzemelerde bir aksaklık var mıydı?
- Bu aksaklığa ne neden oldu?
- Makine tasarımı mı kötüydü?
- Tehlikeli maddeler var mıydı?
- Varsa açıkça tanımlanmışlar mıydı?

İş Kazalarının İncelenmesi

- Daha az tehlikeli olan alternatif madde kullanılması mümkün müydü ve elde mevcut muydu?
- Hammaddenin standardı düşük müydü?
- KKD kullanılmalı mıydı?
- KKD kullanıldı mı?

İş Kazalarının İncelenmesi

Kişisel nedenler

- Doğrudan olayın içinde yer alan kişilerin fiziksel ve ruhsal durumları anlaşılmaya çalışılmalıdır. Kaza incelemesinde amaç, kişi veya kişileri suçlamak değildir. Görüşmeler kişilerin karakter özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır.
- İşçilerin yapılan işte tecrübeleri var mıydı?
- Yeterli eğitim almışlar mıydı?

İş Kazalarının İncelenmesi

Kişisel nedenler

- Fiziksel olarak bu işi yapabilecek durumdalar mıydı?
- Sağlık durumları nasıldı?
- Yorgunluk durumu mevcut muydu?
- Stres altındalar mıydı ?

İş Kazalarının İncelenmesi

Yönetim faktörü

Yasal olarak işyeri güvenliğinden yönetim sorumludur. Bu nedenle iş güvenliği uzmanı ve daha üst düzey yönetimin rolü kaza incelemesinde her zaman dikkate alınmalıdır.

Yönetime sorulacak sorular;

- Güvenlik kuralları bütün işçilere iletilmiş, anlaşılması sağlanmış mıydı?

İş Kazalarının İncelenmesi

Yönetime sorulacak sorular;

- Nasıl uygulanacağına ilişkin yazılı metin elde mevcut muydu?
- Tatbik edilmesi sağlanmış mıydı?
- Yeterli gözetim yapılıyor muydu?
- İşin nasıl yapıldığı konusunda işçiler eğitilmiş miydi?

İş Kazalarının İncelenmesi

Yönetime sorulacak sorular;

- Tehlikeler daha önce tanımlanmış mıydı?
- Tehlikeleri yok etmek için bir prosedür (plan) geliştirilmiş miydi?
- Güvenli olmayan koşullar düzeltilmiş miydi?
- Makine ve teçhizatın bakımları düzenli olarak yapılmış mıydı?
- Güvenlik teftişleri yapılıyor muydu?

İş Kazalarının İncelenmesi

Görgü tanıkları

Bazı durumlarda incelemeyi yapacak uzman geç haberdar edildiği için kazadan hemen sonra işyerinin incelenmesi mümkün olamayabilir. Bu durumda esas bilgi kaynağı görgü tanıkları olacaktır. Görgü tanıkları ciddi duygusal stres altında olabileceklerinden, kaza incelemesi yapan uzman için en zor iş, onlarla karşılıklı görüşmedir.

İş Kazalarının İncelenmesi

Görgü tanıkları

- Görgü tanıklarıyla kazadan sonra mümkün olduğunca pratik bir görüşme yapılır. Gerçeğin ne olduğu hususunda şüpheler var ise ve iş kazasını, olayı kendi aralarında tartışma fırsatı bulurlarsa, kişisel algılamaları, ortak görüş yönünde değişebilir.

İş Kazalarının İncelenmesi

Görgü tanıkları

- Görgü tanıkları ile toplu görüşme yapılması yerine yalnız görüşme tercih edilmelidir.
- Görüşmenin kazanın yaşandığı yerde yapılmasına karar verilebilir. Bu durum kaza anında ilgili kişi / kişilerin nerde olduğunun, duruş pozisyonlarının ve olayın kolayca anlaşılması açısından yararlı olacaktır. Ya da görüşmenin sessiz bir ofis ortamında yapılması tercih edilebilir.
- Bu karar görgü tanıklarının ruhsal durumlarına ve iş kazasının şekline bağlı olarak değişebilir.

İş Kazalarının İncelenmesi

Raporlama

- Önceden hazırlanmış standart bir kaza inceleme raporu formu varsa, bu form kullanılmalıdır. Ancak bazı hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir;
- Sorunun cevabı için kısıtlı bir yer ayrılmışsa, "gerekirse formun arka sayfasını kullanın" uyarısına rağmen genel eğilim sadece ayrılan bölümün kullanılması yönünde olur.

İş Kazalarının İncelenmesi

- Kaza İncelemesi Raporu'nun "Konu" bölümünde kazanın nasıl olduğu anlatılırken, okuyucuların konu hakkında hiçbir şey bilmediklerinin dikkate alınması ve olay sıralamasının yanı sıra konu ile ilgili detaylı fotoğraflar ilave edilmesi, sadece kelimelerin kullanılmasından daha uygun olabilir.

İş Kazalarının İncelenmesi

- Kaza incelemesi raporuna bütün delillerin ve tanıkların ifadelerinin olduğu gibi yazılması önerilmektedir. Kararlarınızın nedenleri belirtilmeli ve bunu önerileriniz izlemelidir. Kazanın tam olarak anlaşılması için gerekli olmayan materyal (fotoğraf, ifade) rapordan çıkarılmalıdır. İyi bir kaza inceleme raporu kısa , öz ve anlaşılabilir olmalıdır.

İş Kazalarının İncelenmesi

Sonuç:

- İşyerinde baştan sona yapılan kaza incelemesi, yönetici, formen ya da işçiler arasından bir ya da birden fazla kişinin hatalı olduğunu gösterirse, bu gerçek, rapora yazılmalıdır. Burada amaç şahısları cezalandırmak değil, duruma bir çözüm bulmaktır. Kişinin o hatayı yapmasına izin veren sistemin sorgulanması ve daha iyi bir duruma getirilmesi, daha sonra olabilecek kazaların önlenmesine katkıda bulunacaktır.

Tazminat

- İş kazası ya da meslek hastalığı sonucunda, meslekte kazanma gücü kaybının oranı ne olursa olsun, beden tamlığının korunması ilkesi nedeniyle, sigortalının işvereni hakkında **maddi ve manevi tazminat davası** açma hakkı mevcuttur.
- Açılacak davanın, Borçlar Kanunu hükümlerine göre, akde muhalefetten doğan davalarda olduğu gibi, **10 yıllık zaman aşımı süresi içinde**, İş Mahkemelerine başvurularak açılması gerekmektedir.

Tazminat

Manevi Tazminat :

- İşçinin, işverenden isteyebileceği manevi tazminat, **6098 sayılı Borçlar Kanununun** , cismani zarara uğrayan kişiye veya bu nedenle vefat eden kişinin ailesine, çekilen acı, elem ve ıstıraplarını hafifletmek amacıyla, hakimın takdir edeceği uygun bir miktar paradan ibaret olup, matematiksel yönden herhangi bir hesabı gerektirmemektedir.

Maddi Tazminat :

- İşçinin, işverenden isteyebileceği maddi tazminat ise, daima matematiksel yönden hesaplamayı gerektiren ve zararın gerçek miktarını bulmaya ve karşılamaya yönelik bir tazminat çeşididir.

Tazminat

Maddi tazminat üç çeşittir:

1. Rücu Tazminatı :

- Sosyal Güvenlik Kurumunun da, işveren ve üçüncü şahıslar hakkında, **5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 21. ve 23. maddelerine** göre rücu tazminatı davası açma hakkı bulunmaktadır.

Tazminat

2. İş Göremezlik Tazminatı :

- Bu tazminat, **Borçlar Kanununun maddesi ile tanımlanmıştır.** Buna göre, cismani bir zarara uğrayan kimsenin, iş göremezliği ölçüsünde çalışmasının aksayacağı ve bu nedenle maruz kalacağı zarar ve ziyanın, kendisini çalıştırandan isteyebileceği prensip olarak kabul edilmiştir.
- İş kazası veya meslek hastalığı sonucunda, meslekte kazanma gücünü az veya çok kaybeden bir işçinin, kaybı ile ilgili gerçek zararını, kendisinin olayda tam kusurlu olması dışında, işverenden talep etmeye hakkı bulunmaktadır.

Tazminat

3. Destekten Yoksunluk Tazminatı :

- Bu tazminat, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde, ölen kimsenin destek olduğu kişiler tarafından işverenden istenebilecek bir tazminat türüdür. Bu kişiler tarafından, işverenden tazminat istenebilmesi için, destek durumundaki işçinin ölümü ile yardım gören kişilerin para ile ölçülebilecek bir zarara uğramış olmaları gerekmektedir.
- Bu durum, **Borçlar Kanununun** , “Ölüm neticesi olarak, diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde, onların bu zararını da tazmin etmek lazım gelir” hükmü ile düzenlenmiştir.

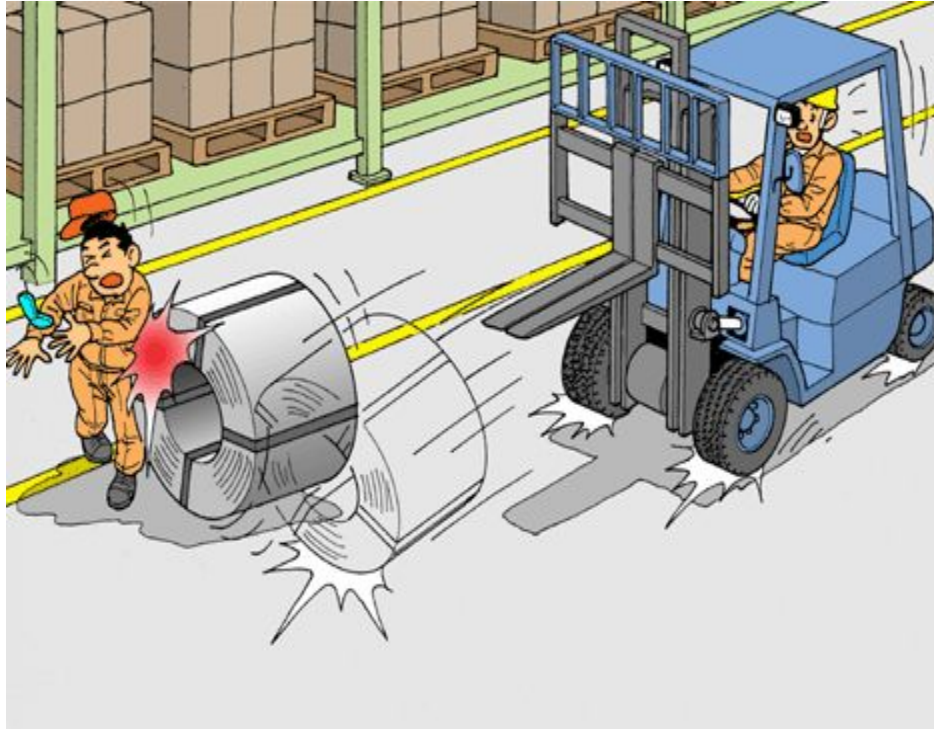
YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

- Yaya yolunda dikkatsizce , cep telefonu ile konuşarak yürüyen bir yaya
- Sac rulosu taşımakta olan bir forklift

YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

- Yaya bir anda yola çıkıyor,
- Forklift fren yapıyor,
- Çatallardan kurtulan sac rulosu yayayı yaralıyor.

YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

Kazanın Olmaması İçin Neler Yapılabilirdi ?

- Forkliftin ani freninde taşıdığı yükün düşmesini önleyecek tedbirler alınabilirdi,
- Forklift yerine başka bir taşıma aracı kullanılabilirdi,
- Yaya yolu forklift trafiğinin yoğun olmadığı bir bölgeden geçirilebilirdi,

YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

- ❑ İşçi pres tezgahında çalışıyor,
- ❑ Operasyon anında fırlayan parça, işçinin ölümüne neden oluyor.

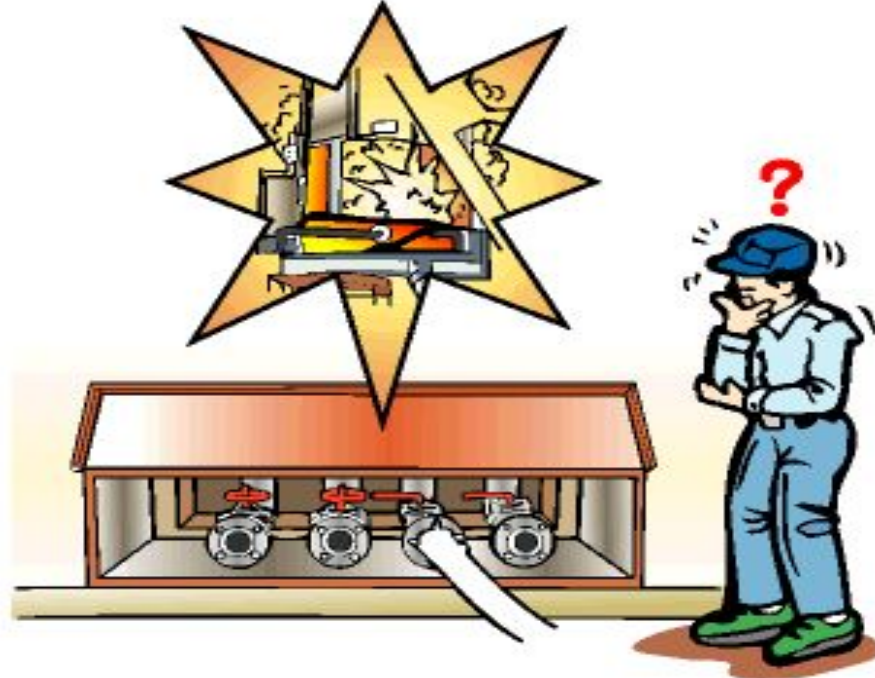
YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

Kazanın Olmaması İçin Neler Yapılabilirdi ?

- Uygun tezgah koruyucu olsa işçi kazada hayatını kaybetmezdi,
- Tezgah bakımı periyodik olarak yapılsa parça fırlatmayabilirdi,

YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

- Bir tanka Nitrik Asit doldurulacak,
- Hortum yanlış vanaya bağlanıyor,
- Oluşan kimyasal reaksiyon sonucu bir patlama gerçekleşiyor.

YAŞANMIŞ İŞ KAZASI ÖRNEKLERİ

Kazanın Olmaması İçin Neler Yapılabilirdi ?

- Tankların vana girişleri farklı olabilirdi,
- Personel eğitimlerine önem verilebilirdi,
- Hangi hortumun hangi vanaya bağlanacağı şekilli olarak o bölgeye asılabilirdi?

Teşekkürler

Adnan ÖZKAYA